Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

nota

Communicatiebulletin 1 oktober 2020

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 (10)(2e)
(10)(2e)@rivm.nl

Datum
01 oktober 2020

Contactpersoon (10)(2e), C&D

De teksten in het communicatiebulletin geven in de meeste gevallen letterlijk weer hoe media over het RIVM en/of RIVM-onderwerpen berichten. Dit is niet per definitie het standpunt of de zienswijze van het instituut.

(Nieuwe) ziekten en resistenties (zoönosen)
Nieuwe coronavirus

Donderdag 1 oktober
Tijdens de eerste coronagolf dit voorjaar stierven ruim 10.000 mensen in Nederland aan vastgestelde of vermoedelijke covid-19. Dat berekende het Centraal Bureau voor de Statistiek op basis van doodsoorzaakverklaringen ingevuld door een arts. https://nos.nl/artikel/2350504-cbs-meer-dan-10-000-nederlandse-coronadoden-tijdens-eerste-golf.html
https://www.telegraaf.nl/nieuws/192470975/cbs-10-000-nederlanders-overleden-aan-corona-tijdens-eerste-golf

Waar we in Nederland juist méér mondkapjes moeten gaan dragen, worden in België de regels juist versoepeld. Vanaf vandaag is bij onze zuiderburen niet langer verplicht om buiten een mondmasker te dragen, behalve op drukke plaatsen en op plaatsen waar de 1,5 meter niet gegarandeerd kan worden. Ook de duur van de quarantaine wordt ingekort. https://www.ad.nl/buitenland/mondkapjesplicht-en-quarantaineduur-vanaf-vandaag-versoepeld-in-belgie~ae970e2d/

Alle ministeries onderzoeken momenteel intern hoe vertrouwelijke informatie uit een corona-overleg van topambtenaren op sociale media is beland. Dat gebeurt op verzoek van het ministerie van Justitie en Veiligheid. https://www.ad.nl/politiek/intern-onderzoek-hoe-belandde-informatie-uit-topoverleg-corona-op-straat~a75d694c/

Scholen maken zich grote zorgen nu de buitentemperatuur daalt. Om goed te ventileren staan zo veel mogelijk ramen en deuren open. Maar door de tocht zitten leerlingen en docenten nu al met dikke truien aan in de klas. Vandaag geeft een speciaal team antwoord op de vraag of de ventilatie op scholen tijdens de coronacrisis aan de eisen voldoet. https://www.ad.nl/binnenland/scholen-wachten-met-smart-op-richtlijn-over-ventileren-welke-ventilatie-is-nodig~a553dcfe/

NUcheckt beoordeelt berichten op hun betrouwbaarheid. Dit keer kijken we naar de volgende bewering: "Mensen die een griepprik hebben gekregen, zijn vatbaarder voor andere virussen, waaronder COVID-19." Dit blijkt ongefundeerd. https://www.nu.nl/nucheckt/6080863/nucheckt-bewering-over-vatbaarheid-voor-corona-na-griepprik-ongefundeerd.amp

Steeds minder mensen volgen de coronaregels op. Ongeveer 17 procent van de Nederlanders geeft aan dat zij zich niet of niet zo streng aan de coronamaatregelen gaat houden. https://www.ad.nl/binnenland/een-op-zes-nederlanders-laat-coronaregels-vallen-er-is-echt-iets-mis~aca1bb5b/

Woensdag 30 september
Voor heel Nederland geldt vanaf nu een dringend advies om in de publieke binnenruimtes een mondkapje te dragen. Dat zei premier Mark Rutte in debat met de Tweede Kamer. Een meerderheid van de Kamer had om een landelijke richtlijn gevraagd. Het kabinet moet de precieze regeling nog uitwerken. https://www.telegraaf.nl/nieuws/1895735957/rutte-voor-heel-nederland-per-direct-dringend-advies-mondkapjes-in-openbare-ruimte
https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/5187225/het-dragen-van-mondkapjes-openbare-ruimten-wordt-een-landelijk
https://www.trouw.nl/politiek/rutte-roept-nu-toch-op-om-mondkapjes-te-dragen-we-veren-mee-met-de-samenleving~b24f0f28/

De nieuwe mondkapnorm is de voorlopige ontknoping van het Nationale Debat over het gezichtsmasker. RIVM-directeur (10)(2e) (10)(2e)((10)(2e) blijft erbij: afstand houden en thuis blijven bij klachten is echt belangrijker. 'Maar we conformeren ons.' https://www.ad.nl/binnenland/van-dissel-thuis-blijven-bij-klachten-en-afstand-houden-blijft-belangrijker-dan-een-mondkapje~a35990c1e/.

In Amsterdam opent deze week een proefteststraat, waar wordt onderzocht of de veelbelovende sneltest klaar is voor gebruik. De behoefte is groot. https://www.nrc.nl/nieuws/2020/09/30/de-corona-sneltest-lijkt-eindelijk-realiteit-te-worden-a4014192

Dinsdag 29 september
Het aantal positieve coronatests is de afgelopen week wederom fors toegenomen. Het waren er volgens de cijfers van het RIVM 19.326, tegenover 13.471 een week eerder. Het percentage van de afgenomen tests dat positief uitpakte, steeg naar 7,4 procent. Een week eerder was dat nog 6,1 procent. https://www.bndestem.nl/binnenland/bijna-20-000-positieve-tests-fors-meer-mensen-in-het-ziekenhuis~abb935ffe/
https://www.ad.nl/binnenland/bijna-20-000-positieve-tests-fors-meer-mensen-in-het-ziekenhuis~abb935ffe/
https://nos.nl/artikel/2350316-weekcijfers-corona-zo-n-150-000-mensen-kunnen-virus-overdragen.html

(10)(2e) (10)(2e)((10)(2e) (RIVM) praat Kamerleden bij over mondkapjes.
https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2020/rivm-briefing-kamerleden/

De nieuwe coronamaatregelen oogsten veel kritiek, ook van de virologische adviseurs in het OMT. Het draagvlak voor de beperkingen is daardoor kleiner dan in het voorjaar. https://www.trouw.nl/politiek/de-eenheid-in-de-crisisaanpak-is-nu-verdwenen~b1ed0b82/

De verplichting tot een mondkapje in plaats van een dringend advies, begint langzaam door te sijpelen. Bijvoorbeeld in de Bijenkorfwarenhuizen en in musea. https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/binnenland/2020/09/mondkapje-verplicht-musea-en-bijenkorf/

Het gebruik van modellen in de coronapandemie bevestigt de gevleugelde woorden van de Britse statisticus [redacted] (10)(2e) 'Alle modellen zijn fout, maar sommige zijn bruikbaar'.
https://www.nd.nl/opinie/opinie/994710/met-een-variant-op-de-britse-statisticus-george-box-alle-corona

Nederland moet laten zien dat het in staat is om het virus eronder te krijgen. Als dat de komende drie weken niet lukt, bedreigt dat niet alleen de volksgezondheid. Vooral de economie krijgt dan klappen die nog jaren kunnen nadreunen. Dat stellen experts in een reactie op de nieuwe maatregelen van het kabinet. https://www.parool.nl/nederland/nieuwe-coronamaatregelen-noodzakelijk-maar-een-klap-voor-de-economie~b54c2976/

Uit eten vanaf nu: kleine groepen, in shifts, maar mondkapjes niet verplicht. https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5186909/uit-eten-corona-maatregelen-mondkapje-horeca-30-mensen

Maandag 28 september

„Te veel mensen denken dat we tegen maart volgend jaar een spuitje krijgen en dat het dan klaar is met mondmaskers, afstand houden en coronamaatregelen. Niet is minder waar." Dat zegt viroloog [redacted] (10)(2e) (KU Leuven). Maar wanneer kunnen we dan weer helemaal 'los'?
https://www.telegraaf.nl/nieuws/494586373/viroloog-waarschuwt-zelfs-met-vaccin-nog-veel-langer-coronamaatregelen

Nederland staat er ten opzichte van andere landen in West-Europa slecht voor als het gaat om de verspreiding van het coronavirus. De alarmerende cijfers van regio's in Nederland, [redacted] (10)(2a) staan in schril contrast met de cijfers in landen die in een vroegtijdig stadium strengere maatregelen nemen.
https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/5186182/besmettingen-corona-europa-nederland-amsterdam-den-haag-ranglijst-kaart

Het kabinet komt met strengere maatregelen om het coronavirus te bestrijden. Vandaag verwacht het knopen door te kunnen hakken. Premier Rutte staat onder druk om vooral meer landelijke maatregelen te treffen en minder verschillende per regio.
https://www.ad.nl/binnenland/mondkapjesplicht-voor-kappers-kabinet-besluit-over-nieuwe-coronaregels~ab4e42ae/

Datum

Zondag 27 september
De GGD's meldden de afgelopen 24 uur 2.999 nieuwe positieve coronatests aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het etmaal daarvoor waren dat er 2.713.
https://www.nu.nl/coronavirus/6080177/bijna-drieduizend-nieuwe-positieve-coronatests-in-nederland.html

Mondkapjes moeten een rol krijgen in nieuwe coronamaatregelen. Dat adviseert het Red team, een groep onafhankelijke deskundigen met verschillende expertises, aan het kabinet. Hun advies wordt gesteund door de voorzitters van verschillende veiligheidsregio's. Ook Roel Coutinho, oud-directeur van het RIVM, staat achter het advies.
https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5186574/corona-mondkapjes-red-team

Het coronavirus heeft Vlieland en Ameland bereikt. Voor het eerst sinds het begin van de uitbraak in Nederland, precies zeven maanden geleden, is één inwoner van Ameland en één op Vlieland positief getest.
https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2020/eerste-coronabesmetting-op-vlieland/'

Drie wetenschappers: de coronatest is onbetrouwbaar en het testbeleid faalt. Het huidige coronatestbeleid faalt. Door minder en beter te testen wordt onnodige schade aan het welzijn en de economie voorkomen, schrijven [redacted] (10)(2e) [redacted] (10)(2e) en [redacted] (10)(2e) [redacted] (10)(2e) in dit artikel. https://www.hpdetijd.nl/2020-09-27/drie-wetenschappers-de-coronatest-is-onbetrouwbaar-en-het-testbeleid-faalt/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=drie-wetenschappers-de-coronatest-is-onbetrouwbaar-en-het-testbeleid-faalt

Mogelijk toch mondkapjesplicht. Het kabinet zit in de maag met snel oplopende druk op ziekenhuizen vanwege het coronavirus. Het leidde zondag tot een marathonsessie in het Catshuis. Het politieke beraad is meestal vlak na de middag afgerond, maar liep dit keer uit tot in de vroege avonduren. Het was het eerste Catshuisberaad sinds de nieuwe opleving van het coronavirus na de zomer.
https://www.telegraaf.nl/nieuws/1274657570/mogelijk-toch-mondkapjesplicht

Zaterdag 26 september
Interview [redacted] (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) in Trouw: 'Het testbeleid is niet het probleem, ons gedrag is het probleem'. https://www.trouw.nl/binnenland/het-testbeleid-is-niet-het-probleem-ons-gedrag-is-het-probleem~bd682948/

Corona blijkt hard toe te slaan in het brein, ontdekten Amsterdamse onderzoekers tot hun verbazing. Dat kan verklaren waarom patiënten hun smaak en reuk verliezen en 'vergeten' te ademen – maar ook waarom sommige patiënten langdurig last houden van concentratiestoornissen, hartkloppingen en geheugenverlies.
https://www.volkskrant.nl/wetenschap/onderzoek-coronavirus-veroorzaakt-chaos-in-de-hersenen~bac7630e/

38 coronadoden in één dag: 'Hopelijk schrikken mensen nu wakker'. https://www.tubantia.nl/binnenland/38-coronadoden-in-een-dag-hopelijk-schrikken-mensen-nu-wakker~aa59539f/

Datum

Het grote aantal sterfgevallen als gevolg van het coronavirus dat het RIVM zaterdag meldde, is het gevolg van een 'administratieve inhaalslag'. Dat meldt de GGD IJsselland op zijn site. Zaterdag werden 38 nieuwe sterfgevallen gemeld, ruim het dubbele van een dag eerder. https://www.nu.nl/coronavirus/6080080/meer-gemelde-coronadoden-door-administratieve-inhaalslag-van-ggds.html?redirect=1

Het leek vanmiddag uit de lucht te komen vallen: het RIVM meldde 38 coronadoden in één dag. Gisteren lag het aantal doden in een dag nog op 16, en de dag daarvoor ook. Dus waar kwam dat hoge aantal van 38 ineens vandaan? https://nos.nl/artikel/2349942-ineens-meldde-het-rivm-veel-meer-coronadoden-waar-kwamen-die-vandaan.html
https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2020/hoogste-aantal-gemelde-coronadoden-sinds-15-mei-lichte-daling-aantal-besmettingen/
https://www.ed.nl/binnenland/administratieve-inhaalslag-ggd-zorgt-voor-vertekend-beeld-coronadoden~a4ad3d1d/
https://www.gelderlander.nl/binnenland/administratieve-inhaalslag-ggd-zorgt-voor-vertekend-beeld-coronadoden~a4ad3d1d/

Er zijn niet ineens 28 mensen in onze regio overleden door COVID-19 de afgelopen week, zoals sommige media hebben begrepen. Op verzoek van het RIVM zijn wij net als andere GGD'en via overzichten van overledenen bij gemeenten voor onze regio aan het nagaan hoeveel mensen die sinds maart zijn overleden ook in de periode daarvoor positief getest waren op het coronavirus. https://www.ggdijsselland.nl/over-de-ggd/nieuws/item/article/foute-weergave-in-media-over-aantal-aan-covid-19-overledenen/

Vrijdag 25 september
Het gaat niet de goede kant op met het coronavirus. De cijfers op het dashboard dat het kabinet waarschuwt schieten omhoog. Premier Rutte maakte vrijdag duidelijk dat de urgentie duidelijk is en dat er overlegd wordt over maatregelen. https://www.nrc.nl/nieuws/2020/09/25/rutte-noemde-lockdown-niet-maar-alles-wijst-er-op-dat-er-veel-strengere-maatregelen-komen-a4013661
https://www.nu.nl/politiek/6079813/rutte-worstelt-met-grip-op-virus-laatste-wat-ik-ga-doen-is-smeken.html

Als de coronatest bij de GGD te lang duurt of als je je wilt laten testen zonder dat je klachten hebt, kun je uitwijken naar een commercieel bedrijf. Maar hoe betrouwbaar zijn die eigenlijk? https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/5185930/coronatest-commerciele-test-covid-virus-testen-sneltest-laboratoria-ggd

Het aantal sterfgevallen ligt op een normaal niveau voor de tijd van het jaar. Dat meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het aantal sterfgevallen vanwege het nieuwe coronavirus is de laatste weken aan het oplopen. Maar dat heeft dus nog niet geleid tot een opvallende piek in het

aantal overlijdens. https://www.telegraaf.nl/nieuws/1893262270/cbs-sterftecijfer-niet-opvallend-hoog

Zoveel mogelijk thuiswerken is volgens het kabinet een van de effectiefste maatregelen om corona onder controle te houden. Toch stromen de kantoren steeds voller. Waarom verlangen we zo terug naar de kantoortuin? https://www.volkskrant.nl/economie/eenzaamheid-in-coronatijd-drijft-jongeren-terug-naar-kantoor~b702bd66/

Giftige stoffen

PFAS

TROS Radar besteedt maandag 5 oktober aandacht aan de EFSA-opinie waarin nieuwe (strengere) eisen staan voor deze stoffen. RIVM is gevraagd om een reactie en de gevolgen van deze opinie voor o.a. kwaliteit oppervlaktewater en omwonenden DuPont/Chemours in Dordrecht.

Ammoniumnitraat

Nieuwsuur besteedt waarschijnlijk donderdag (1 okt) aandacht aan een schip met ammoniumnitraat (naar verluidt 4 x de hoeveelheid die opgeslagen lag in de haven van Beirut) die op doorreis was in de Rotterdamse haven. Nieuwsuur wilde meer weten over de specifieke stof (merknaam) op deze boot en wat de opslageisen ervan zijn in Nederland.

Tata Steel

EenVandaag gaat filmen bij geplande demonstratie in Wijk aan Zee. Uitzenddatum nog onduidelijk.

Te verwachten rapporten deze week:

Donderdag 1 oktober
Particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (met nieuwsbericht)

Vrijdag 2 oktober
Stralingsniveaumetingen aan de terreingrens van de EPZ kerncentrale - MONET KCB-2019 (met nieuwsbericht)

Dinsdag 6 oktober
Verkorte uitvoeringstoets bevolkingsonderzoek borstkanker met MRI (met nieuwsbericht)

Woensdag 7 oktober
Van Overzicht naar inzicht in acties richting een Circulaire Economie; meten aan en reflectie op acties van het uitvoeringsprogramma CE en verkenning van indicatoren per prioriteit (met nieuwsbericht)

Datum

Social Media:
Het RIVM is op social media de afgelopen 7 dagen 29.007 x genoemd en er waren 54.938 gerelateerde berichten. Totaal dus 83.945 berichten. Veel aandacht voor de aanscherping van de maatregelen en (10)(2e) ((10)(2e) (10)(2e)), ook het net ingegane advies voor mondkapjes in publieke ruimtes maakt de tongen los.

Meest bekeken eigen berichten:
Twitter (157k volgers) update (29/9) 69.260 weergaven
Facebook (159k volgers) verscherpte maatregelen (28/9) 89.062 bereikte accounts.
LinkedIn (38,4 k volgers): Slaapkwaliteit nachtwerkers (24/9) 14.799 weergaven
Instagram (44,2K volgers): storing in account
YouTube (2,43k abonnees): meest bekeken: handen wassen (uit 2013) deze week: 1.143 weergaven.

Wetenschappelijke artikelen

Issue	Auteurs	Titel	Tijdschrift	Afdeling
(Nieuwe) ziekten en resistenties (zoönosen)	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) et.al.	Susceptibility to SARS-CoV-2 infection among children and adolescents compared with adults: a systematic review and meta-analysis.	JAMA Pediatr 2020; advance online publication (ahead of print). Open Access	IIV
	(10)(2e)	Antibody responses to respiratory syncytial virus: a cross-sectional serosurveillance study in the Dutch population focusing on infants younger than 2 years.	J Infect Dis 2020; jiaa483.	IIV
	(10)(2e) et.al.	Human immunodeficiency virus continuum of care in 11 European union countries at the nd of 2016 overall and by key population: have we made progress?	Clin Infect Dis 2020; advance online publication (ahead of print)	EPI
Vaccinaties	(10)(2e)	Rabies vaccination strategies in the Netherlands in 2018: a cost evaluation.	Euro Surveill 2020; 25(38):1900716. Open Access	VPZ ; LCI
	(10)(2e)	Human papillomavirus vaccination uptake: a longitudinal study showing ethnic differences in the	Hum Vaccin Immunother 2020; advance online publication (ahead of	IIV

	(10)(2e)	influence of the intention-to-vaccinate among parent-daughter dyads	print) Datum	
	(10)(2e)	Acellular pertussis vaccines induce anti-pertactin bactericidal antibodies which drives the emergence of pertactin-negative strains.	Front Microbiol 2020; 11;2108. Open Access	IIV
Overig	(10)(2e) (10)(2e)	Bioavailability and phytotoxicity of rare earth metals to Triticum aestivum under various exposure scenarios.	Ecotoxicol Environ Safe 2020; 205:111346	VSP
	(10)(2e)	The role of aircraft noise annoyance and noise sensitivity in the association between aircraft noise levels and hypertension risk: Results of a pooled analysis from seven European countries.	Environ Res 2020; 191:110179. Open Access	DMG
	(10)(2e)	An ontology for developmental processes and toxicities of neural tube closure.		
	(10)(2e)	Land use and water quality.	Water 2020; 12(9):2412. Open Access	MIL